

«På Norsktoppen»

Informasjonmagasin for Lebesby kommune • Årgang 7 - Nr. 3 - 2010

«På Norsktoppen»

Vi skulle egentlig vært på gaten for to uker siden. Men vi valgte å avvente til lystningen på Finnkirka, slik at vi fikk med oss høstens store begivenhet i kommunen. Alle vi som tok turen med Midnatsol og overvar åpningen på nært hold lot oss imponere. Det håper vi de tusener av reisende som heretter vil se fenomenet også blir. For «nye» Finnkirka blir garantert et nytt landemerke i nord.

Ingebjørg, Toril, Hege og Øystein

ingebjorg.liland@lebesby.kommune.no
Telefon 482 53 196
oingila@hotmail.com
Telefon 975 81 812

Vil du abonnere på magasinet?

««På Norsktoppen»» blir delt ut gratis til alle som bor i kommunen.

Andre kan abonnere?

Abonnementsprisen for 4 nr. er kr 150,-

Send giro til:

Lebesby kommune,
Kulturkontoret,
Postboks 374,
9790 Kjøllefjord.

Bankgiro:

4961.72.00235
og merk den:

«Abonnement «På Norsktoppen»».

Forsidefoto:

Leif Yngve Wallenius

Baksidfoto: Øystein Ingilæ

Gøril Mauseth som fremfører «Havet» under markeringen av de omkomne på sjøen 17. mai.

Trykk: Trykkeriservice AS,

9711 Lakselv
www.trykkeriservice.no

Omstillingsplaner

Som ordfører for en fiskerikommune er det gledelig å registrere at vi har en liten økning i antall fartøy og antall registrerte fiskere - samt at snittalderen på fiskerne er gått noe ned. Men det er likevel viktig å ha fokus på rekruttering og de utfordringene som vi vet vil komme fremover. Kommunen skal derfor i løpet av desember gjennomføre en strategisamling der vi skal ha fokus på **økt rekruttering, tilvekst i lokal flåte, generasjonsskifte og Kjøllefjord som attraktivt fiskevær for fremmedflåten.** I denne prosessen er det viktig at både politikere og næringen selv deltar. Jeg er sikker på at Lebesby kommune vil ha et fortrinn om vi er i forkant og har fokus på dette!

Riksvei nr 1

Anbudet på kystruten mellom Bergen og Kirkenes, som Hurtigruten har i dag, har vært ute på anbud i sommer. Det er beklagelig å registrere at Samferdselsdepartementet dagen før anbudsfriksen gikk ut besluttet å utsette fristen med en måned, da et annet selskap enn Hurtigruten meldte sin interesse. For oss er kystruten veldig viktig da den er det tryggeste og mest forutsigbare alternative transportmiddel i landsdelen. Den har en viktig rolle som godsbeholder og næringslivet vårt er avhengig av

daglige ruter. Dagens rute med daglige anløp har stimulert til næringsutvikling og havneutvikling. For oss er Hurtigruten en sikkerhet for samfunnet og et viktig framkomstmiddel, spesielt for borteboende skoleelever og pasienter til sykehus. Jeg håper og trur at Hurtigruten med dagens seilingsmønstre og kapasitet opprettholdes.

Ifjordfjellet

Det er imponerende å se framdriften på Ifjordfjellet. Det er blitt veldig gode forhold på den strekningen som er unnagjort. Jeg ser fram til at veien skal bli helt ferdig og at samarbeidet på tvers i regionen, og spesielt i Øst-Finnmark skal bli lettere med en

bedre infrastruktur.

Finnkirka

Belysning av Finnkirka er et veldig spennende prosjekt, som jeg tror både Hurtigruten og kommunen vil høste frukter av. Jeg var så heldig å få være med på en tur ut på fjorden og overvære prøvelyssetting av kunstverket. Det var en flott opplevelse! Når dette blir kjent og flere får oppleve belysningen, vil Finnkirka bli en viktig merkevare for kommunen, reiselivet og Hurtigruten.

Ønsker alle en flott høst!

Stine

Ordførerens side

«...økt rekruttering, tilvekst i lokal flåte, generasjonsskifte og Kjøllefjord som attraktivt fiskevær for fremmedflåten.»

Mange møtte opp på Kråbøl gård da fylkesmannens landbruksavdeling besøkte Bekkarfjord.

Dyktige bønder

AV HEGE JOHANSEN

Bøndene i Lebesby ble skrytt i skyene da fylkesmannens landbruksavdeling besøkte kommunen i september.

Tross utfordringer knyttet til klima, avstander og arealer, er Lebesby den kommunen i fylket som har hatt størst prosentvis økning (50 %) i kvoteliter melk de siste ti årene. Finnmarks eneste eggprodusent har også tilhold i kommunen, nemlig Friborg gård i Bekkarfjord.

Første stopp for fylkesmannens landbruksavdeling (FMLA) var Laksefjord samdrift på Lebesby. Her orienterte Viggo Myhre om sammenslåingen med Uwe Klinks melkebruk. For de tobeinte har sammenslåingen vært udelt po-

sitiv, og gitt dem større frihet i hverdagen. De firbeinte har også etter hvert blitt vant til å dele fjøset med nye kyr, selv om det tok litt tid før de nyankomne ble akseptert. Viggo kunne fortelle at «gammel» kyrne de første dagene stod vakt i fjøsdøra for å hindre de nye dyra i å komme inn!

Fra Lebesby gikk turen til Bekkarfjord, hvor gjestene ble traktert med rømmegrøt, spekemat og hjemmebakst. Fylkesmannen hadde invitert til informasjonsmøte på Kråbøl gård, og mange møtte opp på låven for å høre om landbruksavdelingens ulike støtteordninger og programmer. Her diskuterte man også hvilke utfordringer bøndene står overfor, som lange avstander, arealknapphet og planlegging for fremtidige generasjonsskifter.

Siste stopp for dagen var Friborg gård, hvor Svein Slåtsveen orienterte om driften og planene framover. Her må det gjøres relativt store investeringer for å imøtekomme nye krav rundt fjørfehold som trår i kraft i 2012.

FMLA hadde også møte med ordfører, rådmann og administrasjon i Kjøllefjord, hvor dyktige og selvstendige bønder igjen ble trukket fram. I etterkant av besøket har landbruksavdelingen skrevet følgende på egen nettside:

«Det er ikke hver dag at FMLA skryter av jordbruket i kommunene, men det gjorde vi her, rett og slett fordi utviklingen innen jordbruket i Lebesby skiller seg positivt ut sammenlignet med utviklingen i mange andre kommuner.»

Ekspedisjonskaia sikret

Noen har kanskje lagt merke til stålporten som er satt opp ved ekspedisjonskaia. Tiltaket er en følge av at kaia måtte godkjennes i henhold til ISPS-regelverket (International Ship and Port Facility Security Code).

Den russiske delegasjonen som gjestet Kjøllefjord Vindpark.

Russisk besøk i vindparken

Kjøllefjord vindpark hadde storfint besøk i september. Nærmere 30 representanter for russiske myndigheter og næringsliv, vindkrafteksperter og konsulenter deltok på en studietur arrangert av Bellona, hvor vindkraft stod i fokus.

«Jeg tror mange av deltakerne følte at tanken på en vindmøllepark ble mye mer virkelig etter å ha besøkt Kjøllefjord» sier Anne Gry Rønningen i Bellona. Valery Minin fra Kola Science Center var en av flere fornøyde deltakere. Etter å ha besøkt Kjøllefjord vindpark uttalte han følgende: «Endelig ser jeg hvordan drømmen min kan se ut i virkeligheten!»

Besøket startet med et seminar hvor deltakerne fikk høre om de lokale erfaringene med vindparken, både før, under og etter utbyggingsfasen. Mange gjorde store øyne da

de fikk høre at kommunen tar inn over 1.8 millioner årlig i eiendomsskatt fra parken. En del lurte også på om all strømmen som produseres konsumeres lokalt. Arealkonflikten med reindriften var de også interessert i å høre mer om.

Potensialet for vindkraft i Nordvest-Russland er enormt. Per i dag er imidlertid rammevilkårene for utvikling av fornybar energi ikke gode nok til at dette potensialet kan utnyttes. Rønningen tror likevel at russiske myndigheter før eller siden må tenke nytt i forhold til energiproduksjon, ettersom energibehovet i landet stadig vokser. «Jeg tror at vind kan komme til å spille en betydelig rolle for å sikre fremtidig kraftforsyning i denne delen av Russland. Og da vil erfaringer og kunnskap forbundet med vindutvikling i nordlige strøk, slik som hos dere i Kjøllefjord, bli av stor interesse hos våre naboer» sier Rønningen.

Vardevandringa

Skigruppa tok i sommer initiativ til prosjektet Vardevandring. Alle som kjøpte kart og registrerte seg ved tre av vardene rundt Kjøllefjord ble premiert med diplom og spesiellaget t-skjorte. Tilbudet var populært - 95 personer fikk utdelt premie etter å ha besøkt alle tre vardene.

Ny kraftlinje blåser liv i vindkraftsatsing

HEGE JOHANSEN

Den planlagte 420kv kraftlinja fra Skaidi til Varangerbotn skal bedre forsynings sikkerheten i Finnmark. Linja gir også grunn til optimisme når det gjelder fremtidig vindkraftsatsing i Lebesby kommune.

I høst har Statnett og NVE holdt folkemøter i kommunene som vil bli berørt av utbyggingen. Rundt 15 personer, deriblant Lebesby formannskap, møtte opp på Ifjord fjellstue for å bli orientert om prosjektet. I Lebesbys tilfelle innebærer prosjektet oppføring av ny transformatorstasjon i Adamselv, i tillegg til selve linja over Laksefjordvidda. I meldingen fra Statnett heter det at transformatorstasjonen skal ta imot produksjon fra dagens kraftverk i Adamselv og fra eksisterende og planlagte nye vindkraftanlegg på Nordkyn.

Den nye kraftlinja fra Skaidi til Varangerbotn vil bli 215 kilometer lang, vil bestå av 650 master, og vil koste rundt 2,3 milliarder kroner. Linja vil tidligst komme i drift fra 2019. I perioden fram til realisering skal planen ut på høring, konsekvensene skal utredes, og eventuelle klager skal behandles. Går det som Statnett håper, starter byggingen av linja i 2016.

Mens motstanden mot «monstermaster» har vært stor på Vestlandet, hadde ingen av de som møtte opp i Ifjord store innvendinger mot ut-

Turistinformasjonen - besøkstall

Turistinformasjonene i kommunen hadde i år knapt 600 besøkende. I Kjøllefjord var 421 personer inntil turistinformasjonen på Kjøllefjord Brygge, mens turistinformasjonen i Lebesby kirke hadde et besøk på 163 personer.

Åpen hall for de minste

Høstsesongen er godt i gang i idrettshallen i Kjøllefjord. Et av mange populære tilbud er åpen hall for barn opp til 5 år i følge med foreldre, hver onsdag fra klokken 17 til 18. Tilbudet er gratis.

byggingen. Det kan komme av at planene er i startfasen og at lite er avklart på nåværende tidspunkt. I den innledende høringsrunden har Lebesby formannskap gitt uttalelse til NVE, hvor det heter at kommunen har en positiv holdning til at det etableres ny og større kraftledning i fylket. Lav kapasitet i dagens linjnett er en av de store utfordringene om Lebesby skal satse videre på vindkraft.

I neste høringsrunde vil flere detaljer rundt kraftlinja være på plass. Da vil det foreligge nærmere informasjon om trasévalg, hvilken type master som vil bli brukt, samt hvilke tiltak som skal gjøres for å minimere naturinngrep og konflikt med eksisterende næringsinteresser og arealbruk.

Ifjord fjellstue var åsted da NVE og Statnett inviterte til folkemøte om den nye kraftlinja. Foto: Toril Svendsen

Fakta om kraftlinjer

420kv kraftledning

Kraftledningsnettet i Norge er delt i tre nivåer: sentralnett, regionalnett og lokalt distribusjonsnett. Sentralnettet har de høyeste spenningsnivåene, maksimalt 420 kilovolt. En av fordelene med et høyt spenningsnivå på ledningene som frakter strøm over lange avstander er mindre fysisk energitap. Kraftledningsnettet nord for Balsfjord har 132 kilovolt som høyeste spenning og har begrenset overføringskapasitet. Med ny 420 kv kraftlinje vil forsynings sikkerheten bedres. Samtidig vil linja bidra til å dekke forventet økt kraftforbruk i fylket, blant annet i kraftkrevende prosjekter som Snøhvit og Goliat.

Prosjektet «Arctic Circle»

Hensikten med den nye 420kv linja er å bedre forsynings sikkerheten i fylket. Linja vil være en forlengelse av ledningen Balsfjord-Hammerfest. Det langsiktige målet er å bygge en sammenhengende 420kv linje videre fra Varangerbotn til Skogfoss og videre til Finland. Prosjektet kalles «Arctic Circle», og vil sikre Finnmark en tosidig forsyning av kraft. Først når dette er på plass vil forsynings sikkerhet og leveringskvalitet i Finnmark være fullt ut tilfredsstillende, ifølge Statnett.

Kilde: Statnett

Kalak kai

Etter mange års forfall er arbeidet med å utbedre og oppgradere kaia i Kalak i gang. Kaianlegget brukes i dag blant annet i forbindelse med lakseoppdrettsvirksomheten i Mårøyfjord.

Bernt Reidar Fredriksen

Satser friskt

AV HEGE JOHANSEN

Å være sin egen sjef er ingen åtte til fire jobb. Tross lange arbeidsdager angrer ikke Bernt Reidar Fredriksen på at han sa ja til å overta Kjøllefjord Skipsekspedisjon.

Folketallet øker

Folketallet i Lebesby gikk ned i sommermånedene, men nå peker pila oppover igjen. Per 30. september talte vi 1.337 personer - som er seks mer enn bunnplasseringen i løpet av sommermånedene.

Dette er mannen som gjør myten om den late finnmarkingen til skamme. For hør bare hvilke gjøremål Bernt Reidar kan ha i løpet av et døgn:

- Kl 03.15 står han klar når sørgående hurtigrute klapper til kai. Nordgående hurtigrute betjenes på ettermiddagen.

Lån av Basen

Er du mellom 16 og 30 år kan du låne Basen i Kjøllefjord helt gratis! Basen ligger i ungdomsklubbens lokaler og er et rom med projektor, lerret og kjempegode Buddha-bager å sitte i. Interesserte kan kontakte Linda Persen.

Tips til hurtigrutereisende

Kjøp billetten lokalt! Kjøper du hurtigrutebilletten på Skipsekspedisjonen, og ikke på hurtigruta, er du med på å støtte den lokale skipsekspedisjonen. Bernt Reidar får provisjon av hver billett han selger - og for passasjeren er prisen den samme.

Da har du flere rettigheter. Som passasjer har du bedre rettigheter med en billett kjøpt gjennom ekspedisjonen. Du har for eksempel krav på å få skyss dit du hadde billett, dersom hurtigruta går forbi reisemålet ditt.

- Kl 08.00 skysser Bernt Reidar elever til skolen, gjennom et eget selskap. Elevene skysses hjem når skoledagen er over.
- Godsbåter betjenes til alle døgnets tider.
- Godset fraktes ut til butikker og privatpersoner.
- Skipsekspedisjonen følger opp bruken av flytebrygga.
- Transport av fisk fra Aker i Kjøllefjord til Mehamn flere ganger per dag. Hver tur tar ca to timer. Han har også transportoppdrag mellom Dyfjord og Mehamn for Nordkyn Seafood.
- I krabbesesongen har han kjørt til Trollbukta utenfor Lebesby for å hente krabbe for Aker. Enkelte dager har han måtte ta turen flere ganger. Hver tur tar 4 timer.
- I tillegg skal kundene som kommer innom Skipsekspedisjonen betjenes.

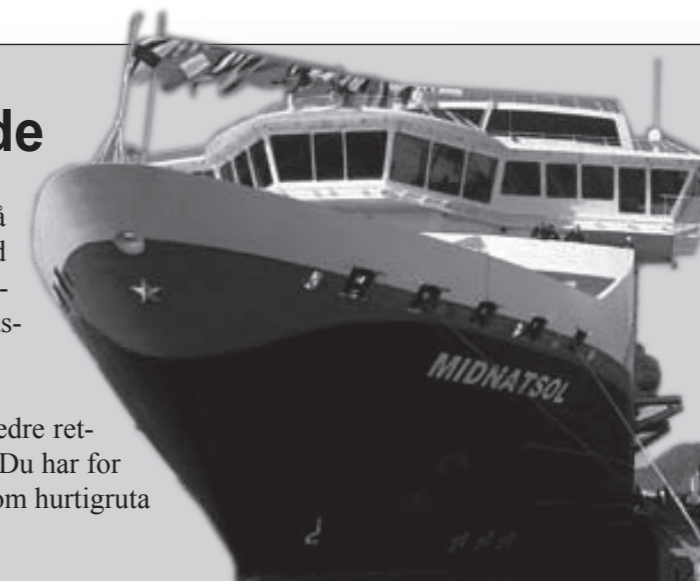
Det sier seg selv at dette regnestykket ikke går opp for én mann. På det mest hektiske har han fått hjelp, blant annet fra faren. I tillegg har han Stein Joachim Bech som god medhjelper på kaia.

Ett friår hjemme ble til flere

Bernt Reidar hadde egentlig ikke tenkt å flytte tilbake til Kjøllefjord. Med leilighet i Alta var han godt etablert der. Men så fikk han jobb som lærer i Mehamn, og bestemte seg for å flytte hjem for ett år.

Grønne midler

Kjøllefjord Jeger og Fiskerforening har fått til sammen kr 10.000 i Grønne midler fra FeFo. Halvparten skal brukes til arrangementer, utstyr og premier og resten til tilrettelegging av bålplasser.

Det gikk ikke lang tid før han ble kontaktet av kommunen, som var på jakt etter noen som ville overta Skipsekspedisjonen. Det tok noen måneder før Bernt Reidar var overbevist, men han bestemte seg for å prøve seg som daglig leder en periode. «Det er jeg glad for i dag, for da forstod jeg hva det vil si å drive ekspedisjonen, og hva som måtte til for at det skulle bli butikk ut av dette». I oktober 2009 sa han ja til å overta.

Utvider stadig virksomheten

De siste årene har det vært en nedgang i godstrafikken over kaia, og med det har det blitt mindre å gjøre. I startfasen så Bernt Reidar det som nødvendig å klare seg alene, uten ansatte. Mens noen kanskje ville ha gitt opp, har Bernt Reidar gjort det motsatte: Han utvider stadig virksomheten for å få flere bein å stå på.

I sommer tok han klasse C sertifikat, og investerte i ny lastebil for å kunne ta på seg større transportoppdrag. Dette ser så langt ut til å bli lønnsom butikk, men krever selvfølgelig beinhard jobbing. «Jeg ønsker jo å ansette en person på heltid, som har riktige kvalifikasjoner og som kan bistå i transportoppdragene. Det er nok jobb til minst to!» sier Bernt Reidar. Dessverre er det ikke så lett å finne riktig kompetanse sånn uten videre.

«Utrulig artig å være sin egen herre!»

Tross mye jobb og lite søvn er Bernt Reidar fornøyd med tilværelsen. «Det er mye å gjøre, men det er artig når man ser at man får ting til,» sier han. Fremtiden har han stor tro på. «Jeg har allerede ideer til nye prosjekter – men da må jeg ha inn mer folk!» sier han med et smil.

Hjem dit naturen rår

Ny rådmann i Lebesby kommune Gunn Heidi Wallenius.

AV INGEBJØRG LILAND

Førsteintrykket er absolutt positivt, sier Gunn Heidi Wallenius (42) etter å ha jobbet i ca 2 måneder som ny rådmann i Lebesby kommune.

Folk er så åpne og lette å spørre. Man tenker høyt i lag. Det er veldig uformelt og veldig forskjellig fra det miljøet jeg kommer fra. Det er jo litt traust og formelt i et revisormiljø.

Gunn Heidi som har en bachelor i økonomi fra BI og holder på med

en master i offentlig administrasjon med fordypning i økonomi og finansforvaltning forlot kommune-revisjonen i Asker og tok med seg mann og 2 barn for å flytte hjem til Kjøllefjord. Hun er dermed kommet tilbake til sin første arbeidsplass, hvor hun på 90-tallet jobbet i kommunerevisjonen.

Det er helt unikt her i Lebesby kommune med alle ildsjelene som står på. Ryktet om at vi får ting til har spredd seg. Det blir lagt merke til, og betyr at det nytter å tenke positivt. Se bare på hva vi har fått til med vindkraftutbygging og nå sist med VisitNordkyn. De har gjort en god jobb med den logoen. Den er en erkjennelse av hvordan det faktisk er her - det er naturen som rår.

Utfordringer for kommunen

Som ny rådmann ser hun ikke behov for å gjøre store endringer i organisasjonen. Kommunen er etter hennes oppfatning godt drevet.

- Men det er alltid muligheter for forbedringer, selv om vi skal ta vare på det som fungerer bra. Jeg tror vi kan bli flinkere til å se mer helhet, se over til Gamvik og de andre nabokommunene og trekke på hverandres ressurser og erfaringer. Vi er jo allerede godt i gang med felles barnevern, ungdomsprosjektet og VisitNordkyn.

Gunn Heidi ser også muligheter når det gjelder både fjernarbeid og fjernstudier. Her er man bare i

startfasen, og hun oppfordrer folk til å være aktive når det gjelder å påvirke arbeidsgivere i en søkeprosess.

- Det går godt an å bo i en kommune og jobbe i en annen. Kanskje kan det også være en fordel, f.eks i forhold til habilitetsproblematikk.

Samhandlingsreformen innenfor helsesektoren er noe hun er spesielt opptatt av, og som hun mener man pr. i dag ikke ser de fulle konsekvensene av.

- Folk skal skrives tidligere ut fra sykehuset. Det betyr at de er sykere når kommunene skal overta ansvaret, og i mange tilfeller har kommunene verken nødvendig infrastruktur eller kvalifisert personell. Og finansieringen av denne reformen er heller ikke avklart. Det blir en kjempeutfordring.

Velstand til besvær

Har du noen saker på mer nasjonalt plan som du brenner for?

- Ja, absolutt, sier hun og blir ivrig.
- Vi lever i et samfunn hvor vi er blitt ganske bortskjemte. Vi er oppvokst i stor velstand og har aldri vært så rike, men likevel krever vi bare mer og mer. Hvordan skal alt dette finansieres? Jeg blir provosert av så mange krav. Men på samme tid er det syke og gamle som pr. i dag ikke har et tilfredsstillende tilbud. Hvordan skal vi klare å ta vare på alle?

Gunn Heidi mener det er et nasjonalt problem. Før måtte alle hjelpe hverandre på en helt annen måte, det var en selvfølge at barn f. eks hjalp besteforeldrene sine med

praktiske ting.

- Vi trenger en nasjonal holdningsendring, vi har en forpliktelse overfor ungene våre til å gi dem gode holdninger, sier Gunn Heidi som vil oppfordre folk til å reise litt utenfor Europa og oppleve hvordan folk lever i andre deler av verden for å sette mer pris på egen levestandard

Rådmannsrollen

Hvordan ser du på rådmannsrollen, spør vi

- Som rådmann kan man ha mange ønsker og vyer for et lokalsamfunn, men det er politikerne som bestemmer. Men man kan være med på å løfte fram saker til politisk nivå, og slik være med på å påvirke utviklingen.
- Som rådmann blir man jo også synlig i lokalsamfunnet?
- Ja, og jeg er en person som vanligvis ikke liker å stikke meg ut. Men synlighet er en del av jobben, så det må jeg bare tåle, og heller være bevisst på hva jeg gjør og ikke gjør.

Livet på toppen av Norge

På fritiden har Gunn Heidi og Ole-Henrik alltid brukt mye tid sammen med ungene, ute i naturen og på forskjellige aktiviteter. Og Aurora på 11 og August på 7 har allerede funnet seg godt til rette i Kjøllefjord med fotball, turn og svømming på timeplanen.

Gunn Heidi fremhever også flere positive sider ved det å bo i et lite samfunn med gode oppvekstvilkår for barn på en passelig stor skole med stor lærertetthet. Hun berømmer skolen for blant annet matematikkprosjektet som har gitt resultater på de nasjonale prøvene.

- Det er viktig å løfte ungene våre mest mulig. Vi kunne godt

ha innført mer læring allerede i barnehagen, men det krever jo selvsagt mer ressurser.

Stort mangfold

Veiledning til de som skal på videregående skole er også viktig. Skolen og foreldrene må hjelpe ungdommen til å finne ut hva de virkelig har lyst til å gjøre.

- Man må ikke bare tenke på hva som gir en «sikker jobb». Det må være en kombinasjon av å se på interesser og de mulighetene man har på hjemmeplassen. Man blir ikke «hel» hvis man bare tenker praktisk.

Å reise ut å få impulser er viktig, det har man alltid nytte av når/hvis man kommer tilbake, mener Gunn Heidi

- Men for noen er det riktig å ikke reise ut - det er et stort mangfold, og vi har behov for mangfoldet.

Videre tror hun at folk har større handlingsrom og muligheter for å engasjere seg både i jobb og på fritiden i små samfunn.

- Vil du engasjere deg så blir du løftet fram og får mulighet til å bruke seg selv, bruke evnene dine. Og det er viktig for å leve et lykkelig liv.

Trenger påfyll

Lykken ja, hva er lykke for deg?

- Jeg trenger påfyll, og det finner jeg i de små tingene i hverdagen, alt jeg har rundt meg, alt fra ungenes latter til interessante arbeidsoppgaver, godt vær, god mat og vin. Det kan være så enkelt som det å se en sangsvane på Snattvikvannet.

Iscelin Jensen og Sigurd Rafaelsen.

Headhundet til hjembygda

AV INGEBJØRG LILAND

Iscelin Jensen (24) og Sigurd Rafaelsen (24) hadde ikke planlagt å søke seg til Kjøllefjord som lærere. De var begge ferdig med utdannelsen i vår, Iscelin med en bachelor i pedagogikk og fordypning i spesialpedagogikk, og Sigurd som faglærer i tysk og samfunnsfag.

Det var helt impulsivt at vi søkte på jobb i Kjøllefjord, jeg hadde ikke tenkt å komme tilbake hit, sier Iscelin.

Men hun er tross alt Kjøllefjord-jente og Sigurd hadde mange kjente her, (han har allerede spilt fotball et år på Nordkinn) så når folk her «var på dem» og maste om at de måtte søke så bestemte de seg for Kjøllefjord.

Og vi trives så langt, det er spennende å jobbe, jeg er klassestyrer i 3.klasse og det er bare snille elever, sier Iscelin.

Sigurd er faglærer i ungdomsskolen og synes elevene er greie og lærevillige. Begge er de opptatt av at elevene skal føle seg trygge og synes at det er artig å være på skolen.

- Skolen må gi elevene lyst til å lære, sier Sigurd. - Det er en stor utfordring for skolen å skape interesse og nysgjerrighet, all kunnskap kan ikke finnes på Google.

Men hvordan trives dere ellers i Kjøllefjord, spør vi, og vil også vite hva kommunen bør gjøre for å få ungdom til å flytte tilbake hit.

- Kjøllefjord er helt greit, vi har alt vi trenger her, det er at bra sosialt miljø, vi har gode naboer, og kan være med på ting på fritiden hvis vi vil. Det var litt vanskelig å få

seg leilighet i sentrum, men vi måtte mase en del først, for det er viktig å bo sentralt.

De mener begge at kommunen må bli bedre på å skaffe folk hus, og at det er viktig å holde kontakt med ungdom som er borte og tar utdanning og informere om hvilke jobber som finnes.

- Det var derfor vi søkte oss hit, fordi vi ble kontaktet og oppfordret til å søke. Da føler man seg velkommen, sier Iscelin.

Så nå blir dere her?

- Vi har ingen bestemte planer, vi tar det som det kommer, sier de og innrømmer at de savner studentlivet og noen flere urbane tilbud, - det var jo en overgang å komme hit igjen og oppdage at butikkene stenger klokka 14 på lørdag...

Vadsøgutt ny kontorsjef i Lebesby

AV INGEBJØRG LILAND

9. september startet Arnfinn Bønå (42) som kontorleder i Lebesby kommune med overordnet ansvar for servicekontoret, det kommunale arkivet og personaladministrasjon. Han er ekte finnmarkspatriot og Vadsø-gutt, og har bodd der det meste av livet, men flyttet for et års tid siden til Mehamn der han har jobbet med HMS – rådgiving i Nordkyn Vernehelsetjeneste. Der kjøpte han også hus sammen med familien og trives kjempegodt.

Jeg har alltid jobbet innenfor tjenesteyting og service, med alt fra bilberging til drift av egen fargehandel i Vadsø. Så tok jeg videreutdanning, og har nå en bachelor i samfunnssikkerhet og arktisk sårbarhet. Det er et studium som fokuserer på helse, miljø og sikkerhet med spesiell vekt på forebygging av uønskede situasjoner.

Helse, miljø og sikkerhet

Tiden i vernehelsetjenesten ser han på som verdifull erfaring som vil komme til nytte i den nye jobben.

- Jeg er ydmyk og takknemlig for den muligheten jeg har fått her til å forsette å jobbe med alt som sorterer under HMS-arbeid. Men jeg får også mange nye ting å sette meg inn i. Kravene til kommunale arkiver blir stadig skjerpet, og jeg er snart den eneste fra servicekontoret som ikke har vært på arkivkurs. Jeg kommer nok til å få en bratt læringskurve.

Men Arnfinn tror likevel det skal gå greit, og han berømmer det gode arbeidsmiljøet i kommunen med åpne og imøtekommende kollegaer.

Arnfinn Bønå ny kontorsjef i Lebesby.

Samhandlingsreform og samarbeid

Av andre utfordringer fremhever han - i likhet med vår nye rådmann - samhandlingsreformen, og viktigheten av å forberede seg på den.

- Den stiller større krav til kommunene om å ta ansvar for innbyggernes helse. Derfor er den også et incitament til å drive forebyggende arbeid. På en måte er det en god demokratisk utvikling, men problemet er finansieringen som ikke er på plass.

Arnfinn er generelt interessert i politikk og samfunnsliv og ser potensial for mer samarbeid mellom Lebesby og Gamvik kommune.

I Gamvik har vi 3 stengte svømmebasseng, og i Kjøllefjord ønsker man seg nytt basseng. Hvorfor ikke slå seg sammen og bygge ett nytt 25 meters svømmebasseng for hele

Nordkyn?

Friluftsliv på fritiden

Arnfinn er leder for Nordkyn Tur-lag og liker alt som har med friluftsliv og hytteliv å gjøre. Hytta er et evigvarende prosjekt som nok aldri kommer til å bli ferdig, men det er liksom litt av sjarmen. Hytter skal ikke bli ferdige. I tillegg har han en spesiell interesse for traktorer, det vil si gamle veterantraktorer med sjarm og patina.

- Når jeg er ferdig med den «parken» jeg har nå skal jeg ha 7 traktorer. Som hovedregel er de ikke særlig blanke i lakken, men de fungerer.

Han har også alltid vært interessert i historie - og da spesielt lokal krigshistorie - og har etter hvert opparbeidet seg en betydelig boksamling om dette temaet.

Grieg femdobler

AV TORIL SVENDSEN

Grieg Seafood Finnmark AS har nylig fått tillatelse til å øke sin produksjon fra 1 til 5 millioner stk settefisk av laks og ørret ved anlegget i Landersfjord.

Tillatelsen er gitt av Finnmark Fylkeskommune, som etter forvaltningsreformen har overtatt ansvaret for saksbehandlingen fra Fiskeridirektoratet. På grunn av investeringer Grieg har gjort og gjør i resirkuleringsanlegg, kan ca 60 % av det totale vannforbruket som brukes i anlegget resirkuleres. I følge daglig leder Per Magne Eriksen innebærer dette at hele produksjonsøkningen kan skje med samme vannmengde som før, og med store besparelser når det gjelder energibruk og miljøbelastning.

Opptrapping

Grieg Seafoods smoltavdeling vil nå etter hvert øke produksjonen sin til 5 millioner settefisk, og ser i den forbindelse på muligheten for videre byggetrinn ved anlegget i Landersfjord. Lebesby

kommune har i den sammenheng startet arbeidet med å lage reguleringsplan for området, og ønsker å legge til rette for en videre utvikling av smoltanlegget, da dette er med å sikre viktige arbeidsplasser i kommunen. I dag har anlegget omkring 9 årsverk, og alle ansatte er bosatte i Kunes og Lebesby. Reguleringsplanen vil være ute til høring i løpet av oktober.

Internasjonal

«Grieg Seafood ASA er et av verdens ledende oppdrettsselskaper og har spesialisert seg på laks og ørret. Selskapet har en årlig produksjonskapasitet på mer enn 80.000 tonn sløyd vekt. Konsernet er i dag representert i Norge, British Columbia (Canada) og på Shetland (UK). I Finnmark er der rundt 170 ansatte og selskapet er dermed en av de viktigste arbeidsgiverne i fylket. Grieg Seafood ASA ble notert på Oslo Børs (OSEBX) i juni 2007 og fokuserer på lønnsom vekst, bærekraftig bruk av ressurser og har som mål å være den foretrukne leverandør til utvalgte kunder.

Pionerbedrift

Aktiviteten i Finnmark ble eta-

blert i 1978 av Harald Volden, en norsk pioner innen fiskeoppdrett. Siden den gang har Volden Group blitt en av de mest lønnsomme oppdrettsselskapene i Norge. Selskapet ble fusjonert inn i Grieg Seafood i november 2006, og familien Volden har i dag en betydelig eierandel i Grieg Seafood ASA. Grieg Seafoods merkevare Blue Silver, som betegner atlantisk laks og regnbueørret av høy kvalitet, kommer fra Finnmark. Nesten all deres norske produksjon blir eksportert, og de viktigste markeder i dag er Russland, EU, Japan, Kina i tillegg til Ukraina, Taiwan og Korea. Selskapet driver sin aktivitet i fem kommuner i Finnmark.»

Grieg Seafood Finnmark AS ble under Finnmarkskonferansen i Alta i september tildelt en pris på kr. 25.000,- fordi bedriften har sunn økonomi, bidrar til å gjøre Finnmark kjent utover regionen og tør å gå nye veier.

Frank Vadla (t.v.) og Per Magne Eriksen befarer området hvor Grieg Seafood Finnmark AS ser på muligheten for å utvide sin virksomhet på sikt.

Emma Krogh Pedersen.

Ruth Pedersen og Øyvind Pedersen Liland

Kystkultur i praksis

AV INGEBJØRG LILAND

- Egning, det er kystkultur i praksis, sier Ruth Pedersen fra Dyfjord.

Vi er på besøk i bua til Striptind AS hvor hun har barnebarna Emma (10) og Øyvind (13) på opplæring. Og en bedre lærer kan de neppe få, for Ruth er en svært erfaren egner som også ønsker å slå et slag for egning som en unik mulighet for barn og unge til å tjene egne penger.

Før i tida i var egning også eneste inntektsmulighet for husmødrene i de små fiskeværene, mens det nå ofte kan være vanskelig å få tak i nok egnere.

- Jeg husker aldri at pappa hadde penger hjemme, alt han tjente på fiske gikk til å gjøre opp på butikken. Det vi så hjemme av rene penger var det mamma som tjente på egning. Og alle måtte være med å egne for at samfunnet skulle fungere. Ingen gikk fra bua

før alle hadde fått egnet.

I den tiden hendte det også at fiskeren fraktet stampene hjem til småbarnsmødre som ikke kunne forlate huset på grunn av ungene - så sto de i yttergangen og egnet.

Øyvind og Emma har så vidt prøvd å egne før, men det var «storlina» beregnet på kveita. Nå prøver de seg på smålina med 300 angler på stampen, og i dag egner de med sild. Og det er mange ting å passe på; man må ha passelig med agn i kipa, hvis man tar for mye på en gang, så tiner agnet og blir vanskelig å krøke, og så må man krøke godt og passe på at angelen ikke er bein eller ukvass, så må man løsne angelen forsiktig fra tjuka så man ikke drar i vase.

Og penger det kan man tjene på egning. For en stamp med 300 angler får man 200 kroner. Så hvis man egner en stamp om dagen hver dag etter skolen kan man tjene ca 4.500,- i måneden!

Det fine med egning så vel som tungeskjæring er at man får for

innsatsen, sier Ruth. Jo ivrigere man er, jo mer tjener man.

Og alle kan egne. Egning krever bare at man vil gjøre noe. Det handler om å hjelpe til, ta i et tak, tjene egne penger og ta ansvar for seg selv. I tillegg er det sosialisering for ungene å få jobbe i bua sammen med de voksne.

- Men hvorfor er det ikke flere som egner? spør vi

- I dag får unger penger litt for lett. Men det er ikke ungene sin skyld at tida har forandret seg, - Mitt inntrykk er at mange foreldre synes det er enklere bare å gi ungene lommepenger så de slipper bryderiet med å ha lukten av egneklær i huset.

Men Ruth vil ikke gi opp rekrutteringen og presiserer hvor viktig egningen er for et fiskerisamfunn som vårt.

- Det er kjempeviktig at ungene blir kjent med primærnæringa i kommunen, og egnebua er et bra sted å begynne. For i bua er det plass til alle, og i bua er alle likeverdige, sier hun.

Fakkeltog

Gøril Mauseth fikk æren av å åpne «nye» Finnkirka sammen med Helle Sørbo.

Jan Olav Evensen, Monica Sommervik og Stine Akselsen er meget fornøyd med at alt klaffet.

Hurtigrutedirektør Olaf Fjell ønsket personlig mange av gjestene velkommen om bord.

Lars Bremnes sto for underholdningen om bord på Midnattsol. Kjøllefjordingene hilste hurtigruten med fakkeltog i forkant av lyssettingen av Finnkirka.

Kystens nye attraksjon

AV ØYSTEIN INGILÆ

Nærmere 1.000 mennesker fikk med seg tenninga av spektakulære Finnkirka mandag 18. oktober.

Trolsk, spektakulært og imponerende. Superlativene hang lett i luften etter at folk hadde fått summet seg etter lyset var tent i Finnkirka mandag kveld.

1.000 passasjerer

Lyskunsten som åpenbarte seg for de nærmere 1.000 om bord i hurtigruteskipet Midnattsol mandag, kunne tatt pusten av de fleste.

For lysspillet i de to steinklippene som ut-

gjør Finnkirka i innseilingen til Kjøllefjord, var intet mindre en imponerende. Enkelte mener at lysspillet som skal tennes en gang i døgnet vinternatten igjennom, kommer til å bli en verdenssensasjon.

Gudmor

For lokalbefolkningen på Nordkyn, og ikke minst i Kjøllefjord er imidlertid sensasjonen allerede et faktum. Det som for bare få år siden ble spådd nord og ned, var i går en realitet – etter at Gøril Mauseth kunne erklære «nye» Finnkirka for åpnet.

Stor interesse

Lokalinteressen for begivenheten var massiv. Mellom 3- og 400 tok turen mellom Kjøllefjord og Mehamn for å overvære begivenheten.

Om bord i hurtigruta var

det både taler, gaver og underholdning.

Blant annet var Lars Bremnes hentet inn til anledningen. I tillegg deltok Kjøllefjord storband.

Sparte ikke på noe

Det var for øvrig ikke spart på noe da hurtigruten ønsket velkommen om bord. Men så har selskapet klokkertro på prosjektet, og ikke minst Nordkyn som en framtidig turistregion.

- Heretter blir Nordkapp et forvarsel på hva som vil komme senere på turen, spøkte hurtigrutedirektør Olaf Fjell.

Viktig for turismen

Men selv om det er langt igjen for Nordkyn kan matche nabokommunen i vest, er likevel området blitt viktig for hurtigruteturistene-

ne. I løpet av de tre siste årene har 11.500 hurtigruteturister benyttet seg av tilbud på Nordkyn.

Med Finnkirka som et framtidig høydepunkt langs leia, blir det neppe mindre viktig de kommende årene.

Finnkirka i full belysning. Et spektakulært skue for hurtigrutepassasjerene. (Foto: Leif Yngve Wallenius)

Utfordrende prosjekt

AV TORIL SVENDSEN

Når alt materiell og utstyr må fraktes ut i båt og på flåte, og bringes på land på en av kystens mest værharde områder, er det mye som skal klaffe for å få jobben gjort.

Det er et helt spesielt prosjekt entreprenørene ABUS AS, Stein Kåre Røvik og lyskunstner Kurt Hermansen har vært med på denne høsten. Det har vært utfordrende å frakte utstyr ut på flåte og i båt, for så å løfte det på land i fjæra ved Finnkirka uten å havne i det kalde vannet selv. Og det har de heller ikke unngått helt...

Det praktiske arbeidet med å installere lysanlegget på Finnkirka ble iverksatt den 8. august 2010. På en egen snekret flåte ble minigraveren og utstyr fraktet ut og kjørt i land nedenfor den ytterste klippen. Eget hus kledd med sibirsk lerk for aggregat og styreskap er snekret, kabler er gravd ned, og lyskildene er skrudd opp, festet og avskjermet så godt det lar seg gjøre. Den 22. september var de siste fysiske avskjerminger av lyskildene fullført og samtlige lamper permanent festet. Lampene er med led pærer som er det helt siste innen belysning. Fabrikken i Italia har modifisert lampene etter ønske fra ABUS AS og lyskunstner og kalt disse for «polar».

Den 13. september ankom lyskunstner Kurt Hermansen Kjøllefjord og arbeidet med selve lysdesignet ble iverksatt. Etter mange dager med dataprogrammering og intens kveldsjobbing sammen med ABUS AS, ble det gjennomført testing tre netter på rad fra hurtigruteskip på tur

Det kan nesten se ut som om Stein Kåre Røvik er i ferd med å bestige Finnkirka med gravemaskin.

Bård Rasmussen og Arne Persen har jobbet med byggevirksomhet på Finnkirka i forkant av lyssettingen.

fra Mehamn til Kjøllefjord.

I henhold til avtale begynner Hurtigruten ASA å benytte anlegget i forbindelse med sitt vinterprogram «Hunting the light» den 1. november 2010 og alle dager på nordgående rute frem til den 15. mars 2011.

Helge Andreas Salmela smiler blidt med alpelua på snei, på sin takterasse i rekkehuset på Skedsmokorset, september 2010. Foto: Gulla Nyheim Gramstad

En litt mistenksom Helge Salmela fotografert av en ukjent gatefotograf i Oslo, da han og samboer Aud Gabrielsen er på vei på til Spania, Benidorm for første gang i begynnelsen av 1980-årene. Begge moteriktig kledd i slengbukser.

Butleren fra Kjøllefjord

AV GULLA NYHEIM GRANSTAD

Han har aldri vært redd verken for å ta i et tak eller gi seg i kast med utfordringer. Det har ført Helge Salmela på de helt utrolige veier gjennom livet.

Helge Andreas Salmela ble født under evakueringen i 1945 på Andenes, men er oppvokst i Kjøllefjord. Han har vært sjauer, reist utenriks, formann på fiskebruk, kjøpt torsk på Grønland, drevet klesbutikk og Ishavshotellet i Berlevåg, vært kommunepolitiker, butler og privatsjåfør i riksmannsåsen Holmenkollen i Oslo hos eier av Color Line, Olav Nils Sunde. Han har vært fotballspiller og skrevet referater for avisen Finnmarken, både fra fotballkam-

per og om politikk.

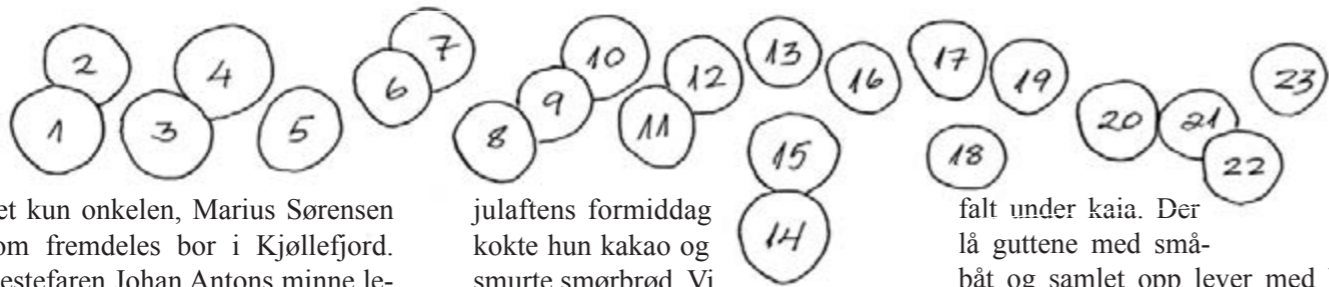
I dag er han ansatt hos Sundes bror, Karl Johan Sunde på Skedsmokorset, som driver fabrikk med sundolitt, samme som isolasjonsmaterialet isopor. Der stortrives Helge og tenker å bli til han går av med pensjon om 2 år. Han har vært samboer med Aud Gabrielsen fra Berlevåg i snart 40 år. De drev Ishavshotellet sammen i 16 år. I dag bor de i et trivelig rekkehus, på Skedsmokorset i Akershus. For Auds tre døtre har han vært en god far, forteller samboeren, og nå er han bestefar til 8 barnebarn. Barnebarna er spredt på ulike steder. To av døtrene bor i Berlevåg og den tredje er farmer på New Zealand. Helge har en sønn, Leif Gøran 40 år, som er gift og etablert i Alta.

Salmilla og Salmela

Navnet Salmela stammer fra Finland. Tidligere brukte en stavemåten Salmilla, men det riktige navnet fra kirkebøkene er Salmela, som alle Helges søsken nå har tatt. Han har 5 søsken, Anton, bosatt i Tønsberg. Ellbjørg i Meffjordvær på Senja. Oddbjørn på Stord. Kjellaug er den eneste som bor i Finnmark, i Båtsfjord. Den yngste Tove bor på Lillehammer. Foreldrene var Olaug, født Eriksen fra Gamvik og Alfred Salmela fra Kjøllefjord. Alfred var fisker, men arbeidet de siste årene for kommunen i uteseksjonen med vedlikehold. Olaug var husmor, egnet line og var aktiv i foreninger som Røde Kors, Redningssekskapet og Gamlehjemsforeningen hvor de samlet inn penger til Eldresenteret. Av Helges familie er

Kjøllefjord. Avgangsklassen 1960. 1. Karl Harry Abrahamsen, 2. Olaf Kyrre Kaarby, 3. Svein Cato Nilsen, 4. Erling Amundsen, 5. Nils Arne Bjørndal, 6. Viggo Johansen, 7. Odd Arthur Pedersen, 8. Tore Nyheim, 9. Torill Einarsen, 10. Fred Jon Pedersen, 11. Ester Jensen, 12. Hjørdis Rørvik, 13. Bjørn Nilsen, 14. Lærer Berge Vikeland, 15. Inger Bavda, 16. Inger Mikkelsen, 17. Helge Andreas Salmela, 18. Karin Nilsen, 19. Tordis Jensen, 20. May Fallsen, 21. Unni Olsen, 22. Torill Jensen, 23. Gunnar Mathisen.

det kun onkelen, Marius Sørensen som fremdeles bor i Kjøllefjord. Bestefaren Johan Antons minne lever gjennom veien som er oppkalt etter han, Johan Salmelas vei.

Når jeg spør om minner fra barn- domshjemmet svarer Helge:

- Det sterkeste minnet er middagen på kjøkkenet. Det store bordet trukket ut midt på gulvet, klaffene oppe. Åtte stykker benket rundt gryta plassert på midten av bordet. Det savner jeg. Helges øyne sløres av det sterke bildet minnet fremkaller. Han ler og fortsetter:

- Mamma hadde styringa hjemme, vi tøyde nok grensene, men sa pappa stopp så var det stopp. Hver sin dag til å vaske opp. Det var obligatorisk. Om søndagene stod mamma og stelte med middagen mens gudstjenesten på radioen stod på. På

julaftens formiddag kokte hun kakao og smurte smørbrød. Vi hygga oss rundt bordet uansett travelhet. Stua ble ikke brukt til hverdags. Lillejulaften ble juletreet pyntet, barna hadde hver sin tur. Det var stor stas når stuedøra ble åpnet på julaften. Men første juledag måtte vi være inne.

Geskjeftige gutter

Sommeren var heftig når de store fiskeskøytene kom inn fullastet med sei. Det var «Kinnaren», «Varfjell», «Maifjell» og «Ørntind». Da var det rett ned på Fiksekaia for gutt- ungene, hvor de hørte diskusjonen mellom sløyergjengen og skipperen om prisen for å sløye. Når det var oppnådd enighet ble båten losset. Sløynga gikk fort og masse lever

falt under kaia. Der lå guttene med små- båt og samlet opp lever med hov som de siden gikk rundt og solgte. De frekkeste guttene, og Helge utelukker ikke at han var med på det, snek seg opp på kaia når mennene hadde pause, «fem-minutt» og helte fra leverkaret ned i sjøen. Det var nok av lever og gode penger å tjene.

Moren Olaus gikk på eging, slik mange kvinner gjorde den gang. Hun egnet på Christensen-bruket for Alf Sagen. Helge «gredde etter», slik at egingen gikk fortere. Det var ikke alltid like populært å skulle gre etter, men var Torvald Olsen i bua, ville Helge gjerne være med. Torvalds kone Kristine egnet også. Torvald arbeidet på moloen i Berlevåg. Når han var hjemme kom han i bua og hjalp

Kafeen på Fiskarheimen (Betel) i Kjøllefjord i 1950-årene. Her gikk Helge Salmela og kameratene og kjøpte sjokoladecake og melk. Fra venstre: Kåre Sagen, Marie Eriksen, Astrid Nyheim, Elisabeth Eriksen, bak henne Anne Marie Eriksen med skaut, bak henne Ida Thorsen. Stående, serveringsdame Gerd Nordquist fra Kristiansand, foran henne Henry Eriksen. Bjørnar Krogh i rutet genser. Bak Henry E. sees Pettersen, en fisker fra Kvalsund som var svært stam. Ingmar Nyheim med sønnene Tore og Ingmar foran. På bordet til høyre sees fra venstre: Oddbjørg (Lillemor) Lyngedal, Astrid Eriksen, Ingeborg Thorsen, Kristine Thorbjørnsen og evangelist Karl Røed.

sin kone å egne. Torvald, opprinne- lig fra Storeng i Kvænangen, var en friskus og hadde mange morsomme historier på lager. De kunne noen ganger være på kanten og da ble Kristine sint og kjefet på han.

Av fritidsaktiviteter var det bad- ing i fjellvannene om sommeren. Og så slo de ball over takene på brakkene. Anders Olsens brakke var lav og der brukte de å spille ball. Det var en slags kanonball, hvor det var to lag på hver side. En kastet ballen over taket og så løp en rundt huset, hvor den som tok imot ballen prøvde å treffe den som løp. Traff en var vedkommende ute av spillet. Om vinteren gikk barna på ski. Det ble arrangert skirenn. De som bodde i Værret konkurrerte med gutta fra Galgeneset og Øverbygda.

- Vi arrangerte skirenn flere ganger hvert år. De flinkeste fikk gå renn, men vi bytta på. Jeg bodde i Værret, det var stas når vi slo de

andre, men jeg tror vi var ganske jevngode. Jentene var ikke med på dette, det var vi gutta som arrangerte oss i mellom. Premien var å vinne.

Skammens begrep

Helge gikk første året på den gamle

skolebrakka. Da var Osvald Nyberg lærer for klassen. Etterpå hadde han Berge Vikeland som lærer resten av grunnskolen. Vikeland var en dyktig lærer, men Helge påstår i dag, når han ser på karakterboka, at han må ha fått altfor gode karakterer. Det

Alfred Salmela, født i Kjøllefjord i 1910. Døde plutselig i Mejsjordvær i 1981. Det er usikkert hvor Salmela er fotografert, men det er trolig tatt i 1970-årene.

Olaus Salmela, født Eriksen i 1920 i Gamvik. Hun døde i Båtsfjord i 1978 av et akutt hjerteattak. Fotografiet kan være fra 1970-årene.

Vinter i Kjøllefjord. Det er etterkrigstid. Bildet er tatt i slutten av 1940 - eller begynnelsen av 1950-årene. Det er ennå ikke bygget molo i Kjøllefjord. Gjenreisningen er i gang. Til venstre i forgrunnen skolebrakkka hvor Helge Salmela gikk det første året på skolen. Ved siden av ser en danskebrakkka. Den var gitt som hjelp fra Danmark, derav navnet. Der bodde familien Vadel og Nøstberg. Ved sjøen til høyre ved Fiksekaia, ser en Anders Olsens brakke der barna kastet ball over taket. Foto: Nerlien, Oslo

var flinke elever i klassen hans, men han mener han ikke var en av dem. Forklaringen mener han må være at Vikeland ikke ville vise de andre lærerne at ikke alle hans elever var flinke. Det gikk kanskje på hans stolthet som lærer. Helge husker mobbing av en svak elev. Hvis de ikke var rolig truet læreren med å flytte dem til vedkommende elevs plass.

Det var mennesker i Kjøllefjord som slet ekstra hardt økonomisk. Fattigkassen var et skammens begrep, det het ikke sosialkontor på den tiden. Det var fornedrende å ha økonomiske problemer. Folk kviet seg for å be om hjelp. Anette Sørensen var enke med flere barn. Odd Sørensen var halvbror til Olaug Salmela og onkel til Helge, de var likevel omtrent jevngamle. Odd skammet seg over å gå inn til Martin Karlstad og be om hjelp til moren. Han ba Helge gå. Karlstad skrev ut en sum på en seddel, som Anette kunne handle for.

- Familiene Vadel og Nøstberg bodde i danskebrakkka ved siden av skolen. Det var ikke innlagt vann. Fru Vadel vasket tøy og skylte tøy ved en utekran som stod mellom skolebrakkka og Fiskarheimen. Det

var svært kaldt på vinteren og det dannet seg is rundt kranen. Når fru Vadel snudde ryggen til veltet vi stampen hennes og vannet rant ut. Etterpå løp vi av gårde så fort vi kunne. Helge rister på hodet over at de kunne være så slemme.

En racer i sving

Helge var ungdom i slutten av 1950- og begynnelsen av 1960-årene, i rockens barndom. Elvis Presley var populær. Plater ble kjøpt på kiosken til Kitty og Birger Amundsen.

- Så var det hjem til en av jentene for å danse, når foreldrene ikke var hjemme. Fats Domino var god å danse etter. Sving var populært og Bjørn Roald Lillevik var en racer i sving. Vi danset hos Bjørg Josefsen, Anne Berit Enoksen og Jorid Johansen. Det var Magne Robertsen, Odd Sørensen, Henry Olsen, Bjørn Roald og jeg. Et annet godt minne er Bjørn Roalds bestemor, Borghild Ødegård. Hun bakte deilig bløtkake og jeg ble alltid invitert.

Å gå på søndagsskole og møter på Betel, som den gang het Fiskarheimen, var vanlig. Troende dåp eller voksendåp som Den frie evangeliske forsamling praktiserte var spennende.

de. Ei jente sørfra, Gerd Nordquist, som arbeidet på Fiskarheimens kafe, var flink til å synge og hun talte i tunger. Det opplevdes litt skremmende, forteller Helge. Favoritten var å gå på kafeen og kjøpe sjokoladecake og melk.

Sjauing

Hurtigruta anløp Kjøllefjord hver dag. Om ettermiddagen gikk den østover, om natten sørover. Fisk ble iset i kasser og sendt sørover med hurtigruta. Bodø-ruta kom til Kjøllefjord, der ble alt som skulle østover omlastet. Det kunne være med lokalbåten "Tanahorn", som gikk til Mehamn og Gamvik. Der kom også andre gods – og lokalbåter.

- Vi var en gjeng som gikk på sjauing. Det var min bror Oddbjørn, Jan Martin Karlstad, Oddleif Olsen, Christen Lyngedal og jeg. Vi var i rommet å stua kasser. Det var 3 timer betalt tilsigelse. Jobba vi kun 1 time ble det betaling for 3. Det kunne komme flere båter samme dag. Fra forskjellige rederier, som Stavangerske, Bergenske, Vesterålske og Finnmark Fylkesrederi. Vi lasta alt fra tørrfisk til sement. Kinoen begynte kl 21, det hendte vi mista en god film fordi vi

måtte sjau. Men vi tjente godt, jobba vi over 3 timer fikk vi betalt for 3 nye timer.

Det er tydelig at arbeidssky har denne karen ikke vært. Og i god form er han fremdeles, det synes på hans spreke kropp og spenstige gange.

Heftig og begeistret i Berlevåg

Helge har aldri vært interessert i å fiske, dessuten er han sjøsyk, så fisker ble han ikke. Han reiste til sjøs slik mange unge gutter gjorde på den tiden. Sjølivet fikk en brå slutt etter 3 år, da en ventil i en steamkjele sprang og han fikk dampen rett i brystet. Han ble stygt skadet og t-skjorta brant seg inn i huden. Ulykken endte godt etter 14 dager på sykehus i Bahrein i Den persiske bukt.

Bjørn Roald Lillevik tipset Helge om Statens fagskole for fiskeindustri i Vardø, der han gikk 1 år. Noe Helge ikke har angret og takker Bjørn Roald for. Deretter arbeidet han som formann på fiskebruk og hadde et interessant oppdrag for det svenske Abbakonsernet, der han kjøpte torsk på Grønland, før han kom til Berlevåg. Der han traff musikkglade Aud, med sine tre flotte jenter og to sangglade brødre, Karl og Leif «Manne» Ananiassen, kjent fra filmen «Heftig og begeistret». I Berlevåg ble det arbeid med butikk og hotell og han kom inn i politisk arbeid. Det var innholdsrike og krevende år. I 1997 satte paret kursen mot Oslo.

Der ble Helge butler i Holmenkollåsen, tok i mot Røkke og Gjelsten i døra til den 3000 kvadratmeter store villaen. Butlerlivet ble etterhvert et noe ensomt og kjedelig liv uten kolleger. Så etter 3 år begynte Helge på fabrikk til Karl Johan Sunde, hvor han fortsatt er.

Reise mot nord og sør

Aud og Helge liker å reise. Helst drar de rundt kloden til familien på New Zealand. Der har de datteren Siss og to barnebarn. De bor på en farm med 12 000 sauer, 300 biffkyr, 30 hester og 10 arbeidshunder. Klimatet er godt og når det blir høst i Norge begynner sommeren der. Likevel ser ikke Helge og Aud bort fra at de selv flytter nordover når han blir pensjonist.

I Berlevåg venter også familie. Finnmark kaller og New Zealand er jo bare en flyreise unna.

Helge Salmela på besøk på farmen til Siss Dever, Auds datter. Her skal han ut å ri. New Zealand 1990.

Til venstre foran på bildet synes et leverkar, samme type som guttungen Helge Salmela med flere veltet på Fiksekaia for å skaffe seg lever for salg. I forgrunnen Ivald Myreng, sønn av Alfred Myreng som var bestyrer på Rolf Johannessens fiskebruk i Kjøllefjord i 1930-årene. I bakgrunnen den gamle kirken fra 1738. Kjøllefjord i 1930-årene.

Olaug Salmela egnet line på Christensenbruket. Her kommer «Ørtind» til Christensenbruket med 30 tonn sei. I januar 1950 var det storm med orkanbyger i det mololøse Kjøllefjord. «Ørtind», «Varfjell» og «Gunnar» havnet i kirkefjæra og fikk store skader. Men alle ble reparert og begynte å fiske igjen. Fra «Fiskeflåten i Lebesby kommune gjennom hundre år» av Leif Yngve og Leif Petter Wallenius.

Tapre kystkvinner på plass i Kjøllefjord

Kunstneren Ingborg Dahlin har satt opp 3 skulpturer i Kjøllefjord.

AV INGEBJØRG LILAND

Den 9. september 2010 ble 3 kystkvinner i keramikk montert på dekk 9 på Hurtigruta Trollfjord. De seilte opp langs kysten til Kirkenes og ned igjen til Bergen, før de seilte opp igjen til Kjøllefjord. Der ble de avduket på indre molo lørdag 25. september i et forrykende uvær, men med stor festivitas, hornmusikk av Kjøllefjord Storband og introduksjon av kunstneren, Ingun Dahlin fra Trondheim.

Selve avdukingen ble foretatt av fire ekte kystkvinner fra Kjøllefjord, Borghild Tennes Øien (77) Karin Tennes Øien (67) Jenny Akselsen (90) og Helle Øien Sørbo (7) ved at et tjukt tau som var knyttet rundt

kunstverket ble knyttet opp. Deretter ble de behørig døpt i sjøvann av gudmor Åshild Sørbo og andre ivrige små og store kystkvinner.

Privat initiativ

Kystkvinnene som stilles ut er en del av en skulpturserie der kystkvinneskulpturer står plassert langs kysten fra vestlandet - Trøndelag - Nordland og Finnmark. Kystkvinnetemaet handler om kampen for livet - det å leve nær havet som både gir liv og tar liv.

Det var Kjøllefjord Kunstforening med Kjell Sørbo i spissen som tok initiativ til at vi skulle få gleden av disse flotte skulpturene også i Kjøllefjord. Sørbo har organisert prosjektet med økonomisk støtte fra Lebesby kommune; transport og reise for kystkvinnene og kunstneren, åpningsseremoni og etterfølgende foredrag på Foldal av forsker Dagrun Grønbech, som har skrevet

en hel doktorgradavhandling om kystvinnens liv og virke.

Ingun Dahlin om kystkvinnene

I iskald nordvestkuling på moloen ble vi varmet av Ingun Dahlins fine ord om ideen bak skulpturene med de kryssede hendene.

Hende

er det første vi møter i livet. De tar imot oss når vi fødes, og de følger oss gjennom livet både i gode og vonde dager. Hender gir og hender tar. I trafikken kan krysset bety full stopp eller forbudt område og hold avstand, mens på skattekartene betyr X at det er dit du skal. X er målet - det er der skatten er. Slik skildrer de gullkryssede hendene det å være menneske. Vi beskytter oss ved å si «Kom meg ikke for nær!», men samtidig sier vi «Det er hit du skal - til hjertet mitt!». Vi holder avstand - men ønsker nærhet!

Til alle tider har korslagte hender foran brystet vært et uttrykk for både hyllest og ydmykhet. Disse kystkvinneskulpturene er en hyllest til kystkulturen og kampen for livet. De som kjempet og vant fortjener en hyllest, men like mye er dette en hyllest til de som kjempet og ikke klarte det - og de som kjemper fortsatt.

Kroppen

deres er rund som en krukkeform, og armene er kraftige. Dette er mennesker som har arbeidet hardt.

Håret

blåses kraftig bakover. De står i mot vinden selv om det er storm i kastene.

Materiale:

Kystkvinnene er modellerte kvinneskikkelser utført i steingods leire. De står på sokler fra livet og opp, og de er dandert i sort fiskegarn. Armene danner et kryss som er belagt med bladgull.

Historie:

Disse Kystkvinnene ble laget første gang til Ålesunds by-jubileum

i 1998 for å vise en hyllest til kampen for å bygge opp byen og livet etter at den brant ned i 1904. Siden har Kystkvinnene vært brukt mange steder og fått nytt innhold og historier knyttet til seg for hvert sted de har vært vist. To kystkvinner ble for eksempel for noen år siden avduket på Bulandet i Sogn og Fjordane som en hyllest til to kvinner som berget sju menn fra drukning og forlis i en svært dramatisk redningsdåd. En annen enslig kystkvinneskulptur står i en appelsinlund i Portugal som en hyllest til en sterk kvinne som døde så altfor tidlig. Kvinneskulpturene har vært utstilt i flere kirker (i Bergen og i Trondheim) og på flere kunstgallerier i Norge, Danmark og USA. 30 oktober 2010 skal 3 kystkvinneskulpturer avdukes i en skulpturpark på Hamarøy.

I Kjøllefjord skal Kystkvinnene stå på indre molo og speide utover havet - i første rekke i 3 år - men vi tror nok de blir værende her for godt. Vi kan da vel ikke sende dem fra oss igjen, nå når de er «kommet hjem»?

Statuene

Fra åpningen

Selve avdukingen ble foretatt av fire ekte kystkvinner fra Kjøllefjord, Borghild Tennes Øien (77) Karin Tennes Øien (67) Jenny Akselsen (90) og Helle Øien Sørbo (7).

Skiskytterne i Kjøllefjord fikk treningsråd av selveste Kristin Størme Steira - før de går i gang med vinterens treningsøker.

Treningstips fra Kristin

AV INGEBJØRG LILAND

Fredag 10. september fikk skiskytterne i Kjøllefjord besøk av Kristin Størmer Steira. Hun har en privat sponsoravtale med Aker Seafood og var primært på Nordkyn som treningsinspirator for ansatte i Aker Seafood. Aker – konsernet jobber aktivt med å forebygge sykefravær og trening i arbeidstiden er et av virkemidlene.

Kjøllefjord har et aktivt skiskyttermiljø med 12-15 utøvere fra 10-11 år og oppover. De trener 2 ganger i uka og fyrer av ca 15.000,- skudd i året. Skigruppa arrangerer hvert år skiskole og skikarusell i tillegg til

det tradisjonelle Oksevågrennet.

Det var mange spente utøvere (og foreldre) som stilte opp i idrettshallen for å få treningstips av Kristin som hevder seg i verdensklasse som langrennsløper. Og spørsmålene var mange etter hvert som gruppa tinte opp og turte å snakke med Kristin, som for tiden er skadet og hinker rundt på krykker.

- Hvor mye trente du da du var 13-14 år, og hvor mye vil du anbefale oss å trene?

- Det er viktig å bli veldig glad i den idretten du skal drive med. Det må være lystbetont. Derfor er det viktig med variasjon. Man trenger ikke gå på ski hver dag når man er 13-14 år, men heller kombinere med mange andre aktiviteter. Selv spilte jeg fotball (på guttelaget), drev med

friidrett og basket i tillegg til skitreninga. Fra jeg var 16 -19 år trente jeg ca 300-350 timer i året, noen ganger to økter om dagen.

- Skriver du treningsdagbok?

- Ja, det har jeg gjort fra jeg var 13-14 år. Det er et nyttig redskap for å analysere renn og treningsinnsats. Også er det jo artig å ha i ettetid, se hvor man har vært og alt man har vært med på. Skriver dere treningsdagbok?

Noen av skiskytteren i Kjøllefjord er begynt å skrive treningsdagbok, og andre forsikrer at de skal begynne.

- Hvordan trener du nå?

- Nå trener jeg nok 900-950 timer i året. Men jeg har det jo som jobb. Jeg trener også mye variert;

svømming, sykling, styrke (mage og rygg), løping og teknikk på rulleski; balanse, uten staver - også filmer vi det og analyserer.

- Hvor mange pokaler har du vunnet?

- Å det vet jeg ikke helt, kanskje 150?

- Hva har du gjort med foten din?

- Den har fått et tretthetsbrudd, det er gradvis blitt en sprekk i beinet som kommer av overtrening over lang tid, men jeg skal snart ta av støtteskinna og begynne på opptrening til VM.

Tøft å få besøk av Kristin

Til slutt var det selvsagt skiving av autografer og fotografering. Både utøvere og foreldre benyttet sjansen til å bli fotografert sammen med en OL-vinner fra Finnmark.

- Det er stort å treffe en av verdens beste skiløpere, sier Emma Krogh Pedersen,

Trener Arne Rasmussen synes det er morsomt å få vise fram det aktive miljøet vi har i Kjøllefjord til en skiløper av Kristins format. Han kan blant annet fortelle at det planlegges en oppgradering av lysløypa til 1.1 mill kroner neste år dersom en får spillemidler.

Og alle er enige om at det betyr masse å se at det går an å komme fra

Arne Rasmussen kunne ønske skistjernen fra Tana velkommen.

Finnmark og bli olympisk mester! En kjempeinspirasjon for skiskytterne i Kjøllefjord som til gjengjeld også inspirerte Kristin.

- Det er gøy å være med å motivere til trening, sier Kristin som vil gi skiskytterne i Kjøllefjord litt av æren hvis hun blir verdensmester i 2012.

Mats Berg Nilsen fikk både autograf og klem fra trivelige Kristin Størme Steira.

Her sikrer William Pedersen seg en autograf fra skistjernen.

Over 60 utøvere er aktive turnere i Kjøllefjord.

Turnglede i høstmørket!

AV LILL ASTRID RØVIK

Når kveldene blir mørke og sola vender oss ryggen, ja da er det jammen godt vi har en idrettshall som kan hjelpe oss med å holde oppe kroppstemperaturen. For varm blir både små og store turnere etter en time sammen med en av Turngruppas, etter hvert ganske så drevne trenere.

For noen av de spreke gymnastene (ja, faktisk både store og små) er dette deres første møte med

det å stupe kråke, slå hjul, stå på hender, osv., og til tross for enkelte; «Nei, det kommer æ aldri til å klare!», er det en glad og flink gjeng som hvert år før jul, stolt viser frem de flotteste formasjoner, løft og ferdigheter.

Over 60 utøvere

Pr. i dag har vi i overkant av 60 turnere, i alderen 3 - 60 år, fordelt på fem forskjellige tropper, noe som viser at turn er en idrett for alle. I tillegg stiller noen av Kjøllefjords spreke damer en gang i uka opp til aerobic trening, og vi har egne timer hvor drillstaver svinges og

kastes i takt med musikk.

Siste skudd på stammen er en såkalt «Air-track», dvs en oppblåsbar bane, som kanskje kan sammenlignes litt med ei trampoline for de som ikke har vært borti den. Banen er ca 3 meter bred og 15 meter lang, og man gjør de samme øvelser på denne som på matte. Fordelen er at den er fylt med luft, man slår seg ikke, og man tør å ta mer sats i det man skal gjøre. Flere av trenerne har kurs for å kunne drive trening på denne, og i løpet av oktober skal denne tas i bruk for alvor. Vi oppfordrer spesielt gutter til og «komme på banen!»

I år har turnerne fått en såkalt air-track å boltre seg på.

Turn er en populær aktivitet også for de minste.

Lindas BLOGG

Linda Persen

Vi vet kor vi bor

Ja hvis æ ikke visste kor æ bodde så ville æ kanskje montert en gps på sparken min, eller latt mæ innlegges på helsesenteret, om æ hadde klart å finne veien dit. Ja vi vet kor vi bor, men koffør bor vi egentlig her? Enkelte syns jo vi e steinehacketullat som bor her oppe, men e nu det så galt da, å være litt tøvat?

Vi e knallgod å markedsføre naturen her, og den e fantastisk, men e det deffør æ bor her? Da æ gikk konkurs og rømte til Oslo tenkte æ ikke akkurat: «Nei æ kan ikke reise, se nu på Finnkirka!». Og da æ sku fløtte hjem, sa æ ikke: «Ja, vi fløtte nu hjem, der e så masse fin stein, ja også har vi jo verdens nordligste bjørkeskog.» Selv om æ glæde mæ til å sitte i Happyhuset å se Finnkirka lyssatt, så e det ikke deffør æ bor her, og dessuten e æ forresten allergisk mot bjørk!

E det boligen da? Det huset mitt kunne stått kor som helst i landet og æ trur det hadde sett likens ut. Bortsett fra at i Oslo hadde det kosta en null mer. Det viktigste e nu at man har tak over hodet, eller som sjuåringen min sa da vi va i Oslo og han så uteliggera for første gang: «Det beste med livet mamma e at vi har en plass å bo.»

E det jobben da? I februar går kontrakten min ut, og selv om dæm har fått fancy møbla på NAV nu har æ ikke tenkt å sitte der. Æ skal bli freelancer, og det kunne æ blidd alle plassa, men hadde æ tort det om æ hadde bodd kor som helst? Bor æ her for at æ klore mæ fast her oppe? Eneste gangen æ klore mæ fast e når det e glattholka og æ klore mæ fast i snekaveln for

ikke å ramle på isen og slå tenneren gjennom leppa, en gang til.

Neida, æ e her helt frivillig – og æ stortrives! Trivseln min gjør at æ følge mine drømme. Ja og hvis æ ikke trives så fløtte æ jo bare. Men om man trives så e det også det man bør markedsføre innimellom. Det e ikke så interessant for mine Facebookvænna at æ har spist kylling til middag eller har vaska tre maskina med klær.

Så koffør trives æ egentlig her da? Det e ikke bare vi som kan tilby vakker natur, hus og jobb, men her i Lebesby kommune har vi en ting som ikke finnes nån anna plass i landet, ikke nån anna plass i verden en gang! Nei, æ snakke ikke om Finnkirka, men om folkan som bor akkurat her!

Med mange engasjerte folk e kommunen spennanes. Her skjer masse, men vi kan få til ennu mer. På små plassa må man være med å bidra om man vil ha aktivitet, og flere må tørre å tru på de sprø idean. Vi hadde ikke fått lys på Finnkirka om ikke nån trudde på prosjektet. Det handle om å tørre å være litt på gulblink innimellom, og ha folk rundt sæ som gjer grønt lys og ikke rødt. Alt fra en ny hobby, et arrangement eller nåt helt anna, mulighetan e uendelig! Æ trur det finnes mange flere som har lyst å gjøre nåt nytt, og da e det i grunn bare å sette i gang – ka vi vente på, bedre vær?

Hver gang det e litt mye vær sir man: «Ja vi vet kor vi bor!» Altså, hvis man e i tvil kor man bor e det bare å sjekke på 1881. Æ for eksempel bor i... eeh... postboks 76 står det visst. Det e av de minste postboksan også, men æ stortrives der – ja, for æ vet kor æ bor.

Leo Leonhardsen.

200 sanger på stampen

AV INGEBJØRG LILAND

I slutten av september gjennomførte vår egen visesanger fra Kjøllefjord, Leo Leonhardsen en liten turne i Lebesby kommune.

I løpet av 4 travle dager holdt han 5 konserter, hvorav 3 i regi av «Den kulturelle spaserstokken». Han startet om ettermiddagen den 24. september på Kjøllefjord Sykehjem med en intimkonsert for beboere og pårørende. Litt senere samme kveld var det konsert på puben og lørdag den 25. var han hyret inn av Kjøllefjord Kystlag i forbindelse med inspirasjonsseminar på Foldal med gjester fra nystartede Nordvågen Kystlag, ledelsen i forbundet Kysten og gjengen bak de «Tapre kystkvinnene».

Konsert på låven

Søndag 26. gikk turen til Bekkarfjord hvor låven på Kråbøl gård var konsertarena for ca 45 tilhørere. Laksefjord bondelag var arrangør og hadde sørget

for servering av kaffe og kaker og for oppvarming av lokalet med gassvarmere. Så til tross for at det var surt og kaldt ute var det ingen som frøs, sier Lise Skreddernes.

- Dette kan vi absolutt tenke oss å gjøre flere ganger, sier hun – Folk setter virkelig pris på at det skjer noe, også i fjorden.

Mandag 27. ble turneen avsluttet med konsert på Veidnes Grendehus, med Veidnes bygdelag som arrangør.

Viseskatter fra Finnmark

- En fantastisk flott turne, sier Leo selv, som holder på med et prosjekt med innsamling av viser fra hele Finnmark. Planen nå er å komme til Kjøllefjord i desember og jobbe med det som skal bli en ny visebok. Han skal da ha kontor på Galleri Christensen, og vi kan antagelig bare begynne å glede oss – for det blir sikkert noen visekvelder i adventstiden også.